

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt>

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2015 m. liepos 24 d. *

SU LIETUVA ŠIRDY

Lietuvos tremtinių, politinių kalinių ir Laisvės kovų dalyvių sąskrydis

ARIOGALA

2015

ŠVENTĖS PROGRAMA:

2015 m. liepos 31 d., penktadienj Raseinių r., Ariogalo sen., Daugėliškių miške prie atstatyto partizanų bunkerio	2015 m. rugpjūčio 1 d., šeštadienj Raseinių r., Ariogalo sen., Dubysos slėnyje
JAUNIMO DIENA	
17 val. Partizanų mūšio inscenizacija „Didvyriai išlieka mūsų širdyse“.	9 val. Dalyvių atvykimas, registracija.
19 val. Kareivinė kašė, susitikimai ir pokalbiai su partizanais, ryšininkais, tremtiniais.	9.30 val. Lietuvos kariuomenės orkestro programa Vytauto gatvėje. Eisenos formavimas.
	10 val. Šventinė eisena nuo Ariogalo Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčios į Dubysos slėnį.
	11 val. Šv. Mišios.
	12.15 val. Šventės atidarymas.
	12.30 val. Jungtinio tremtinių ir politinių kalinių choro ir solistų programa.
	14.30 val. Koncertuoja Valstybinis dainų ir šokių ansamblis „LIETUVA“ ir Lietuvos kariuomenės orkestras.
	17 val. Šventės pabaiga.

SUSITIKIMŲ DIENA

9 val. Dalyvių atvykimas, registracija.	„Facebook“ paskyros www.facebook.com/LPKTS arba rašykite el. paštu: tremtins.lpkts@gmail.com . Nuotraukos gaminamos nebus.
1940 m. – 12.45–13 val.	Autobusus ir automobilius, atvykus į šventę, prašome statyti šiose gatvėse: D.Rudzinsko, T. Daugirdo, Slėnio (parke), Vytauto (gimnazijos) kieme.
1941 m. – 13–13.15 val.	Registracija vyks prie Ariogalo gimnazijos ir Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčios. Maloniai kviečiame, nes tik registracijos metu bus dalinama jubiliejinio sąskrydžio atributika.
1942 m. – 13.15–13.30 val.	
1943 m. – 13.30–13.45 val.	
1944 m. – 13.45–14 val.	
1945 m. – 14–14.15 val.	
1946 m. – 14.15–14.30 val.	
1947 m. – 14.30–14.45 val.	
1948 m. – 14.45–15 val.	
1949 m. – 15–15.15 val.	
1950 m. – 15.15–15.30 val.	
1951 m. – 15.30–15.45 val.	
1952 m. – 15.45–16 val.	
nuo 1953 m. – 16–16.15 val.	

ORGANIZATORIUS | **VYKDYTOJAS** | **PARTNERIAI** | **RĒMĒJAI**

Jubiliejiniame Lietuvos tremtinių, politinių kalinių ir Laisvės kovų dalyvių sąskrydyje „Su Lietuva širdy“ malonai kviečiame įsiamžinti nuotraukoje su savo likimo broliais ir seserimis pagal trėmimo metus.

Fotografavimosi vietą stacione žymės ažuolų širdis (šventės logotipas).

Fotografavimosi grafikas:

Partizanai, ryšininkai, remėjai ir jų šeimų nariai – 12.30–12.45 val.

Tremtiniai ir politiniai kaliniai pagal trėmimų metus:

- 1940 m. – 12.45–13 val.
- 1941 m. – 13–13.15 val.
- 1942 m. – 13.15–13.30 val.
- 1943 m. – 13.30–13.45 val.
- 1944 m. – 13.45–14 val.
- 1945 m. – 14–14.15 val.
- 1946 m. – 14.15–14.30 val.
- 1947 m. – 14.30–14.45 val.
- 1948 m. – 14.45–15 val.
- 1949 m. – 15–15.15 val.
- 1950 m. – 15.15–15.30 val.
- 1951 m. – 15.30–15.45 val.
- 1952 m. – 15.45–16 val.
- nuo 1953 m. – 16–16.15 val.

Nuotraukas galėsite atsiųsti iš interneto svetainės www.lpkts.lt skilties GALERIJA, socialinio tinklo attributika.

Žalgirio pergalės parkas paminėjo 25-iasias įkūrimo metines

Liepos 12 dieną Žalgirio Pergalės parke buvo švenčiamos 605-osios Žalgirio mūšio pergalės metines. Šios šventės organizatoriai – Babtų kultūros centras, laimėjęs Lietuvos kultūros tarybos remiamus du projektus: „Žalgirio parko vizija“ ir „Žalgirio parkui 25“, Kauno rajono savivaldybė bei klubas „Žalgirio pergalės parkas“.

Šventė prasidėjo prie centrinio paminklo. Ją pradėjo giedoriai iš grupės „Kadujo“ (vadovė Laura Lukensienė).

Gražią šventinę programą stebėjo daugiau kaip trys šimtai susirinkusių. Šventės vedėja Alma Pauželienė pristatė pagrindinius šventės istorinius akcentus, pabrėždama, kad Žalgirio mūšio pergalė įvyko prieš 605 metus, o parkas švenčia tik 25 metus, tačiau jau šiandienjis įtrauktas ne tik į turistinius maršrutus, bet egzistuoja, kaip savarankiškas istorinių objektų, kuriamė 13 stogastulpiai bei du koplytstulpiai.

Po Seimo narių, Kauno rajono savivaldybės atstovų, Karių veteranų asociacijos ir Lietuvos kariuomenės rezervo karių asociacijos Kauno skyriaus atstovų, klubo „Žalgirio pergalės parkas“ pirmininko sveikinimo žodžių, buvo atidengta skulptoriaus Algimanto Saka lausko išdrožta, Kauno vietininko seniūno Sungailos, kuris su savo kariais dalyvavo Žalgirio mūšyje, skulptūra. Atiden-

gimo metu skulptorius buvo papuoštas ažuolo vainiku. Jam dainavo Vandžiogalo folkloro ansamblis „Griežlė“ (vadovas Andrius Morkūnas).

Kiekvienas apsilankęs parke visą informaciją apie Jame esančias skulptūras galėjo gauti iš Babtų gimnazistų, kuriuos parengė Babtų kraštotojos muziejaus muziejininkė Gražina Stonienė.

Šventės dalyviai stebėjo Vytauto Didžiojo karo muziejaus istorijos klubo „Viduramžių pasiuntiniai“ programą, skirtą Žalgirio mūšio pergalės 605 metų jubiliejui ir Žalgirio parko 25-mečiui.

Šventinę programą užbaigė karinio-istorinio folkloro grupė „Ugniaivijas“, autentiškas protėvių dainas, vyro-kario patirtį perteikusi stipriais virškais balsais, karingais būgnų ritmais, archainiu dūdmaišių, lumzdelių ir kanklių skambesiui.

Sio renginio globėja – Kau no rajono savivaldybė, partneriai – Babtų seniūnija, Babtų kraštotojos muziejas, Babtų gimnazija, Lietuvos šaulių sąjunga, Vytauto Didžiojo karo muziejas, Karo istorijos klubas „Viduramžių pasiuntiniai“. Renginio organizatoriai – Babtų kultūros centras ir klubas „Žalgirio pergalės parkas“. Taip pat už pagalbą dėkojame ūkininkui Česlovui Maročkai.

(keliamas į 8 psl.)

Seimo narė V.V. Margevičienė: Būkime aktyvūs keliant kandidatus į Seimą vienmandatėse apygardose

Šiu metų liepos 4 dieną Traukose vykusiam Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų tarybos posėdyje buvo patvirtinti nauji TS-LKD kandidatų į Lietuvos Respublikos Seimą kėlimovienmandatėse apygardose principai ir tvarka.

Nutarta, kad skyriuose svarstant ir siūlant kandidatus į Lietuvos Respublikos Seimą vienmandatėse apygardose rekomenduojama vadovautis šiais principais (kriterijais):

- kandidato žinomumas, populiarumas visuomenėje;
- partijos ir frakcijos Seime atsinaujinimo galimybė;
- kandidato profesionalumas, pasiruošimas Seimo nario darbui, politinės veiklos patirtis, išrinkimas vienmandatėje apygardoje;
- kandidato ryšys su apygardos teritorija (gimimo vieta, darbo vieta, įdirbis toje apygardoje/skyriuje ir pan.).

„Centrinis atrankos komitetas atliko moderatoriaus vaidmenį, nuolat palaikydamas ryšius su skyriais ir teikdamas rekomendacijas bei siūlymus kandidatų atrankos procese,“ – teigė TS-LKD partijos pirmininko pavaduotoja Vincē Vaidevutė Margevičienė.

Kandidatai Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų prezidiumui (toliau – Prezidiumas) bus siūlomi vienuotinių skyrių susirinkimų sprendimu. Skyrius rinks ne mažiau kaip iš dviejų kandidatų, kuriuos teiks skyriaus taryba ar TS-LKD frakcijos padalinys skyriuje, arba bet kuri skyriaus grupė. Tuo atveju, kai skyriuje lieka vienas iškeltas pretendentas į kandidatus (pavyzdžiui, kiti pretendentai atsisakė kandidatuoti, yra kitų priežasčių, dėl kurių kiti pretendentai negali būti siūlomi kandidatais), jis turi surinkti daugiau negu pusę vienuotiniame susirinkime dalyvaujančių skyriaus narių balsų, kitu atveju pretendentų į kandidatus atranka ir kėlimas vykdomas iš naujo.

Sprendimas dėl kandidatų siūlymo bus priimamas slaptu balsavimu po organizuotų kandidatų debatų skyriuje. Jei bus pasiūlyti daugiau kaip du kandidatai ir nė vienas slaptame balsavime nesurinks balsų daugumos, bus rengiamas antrasis balsavimo turas,

kuriame dalyvaus du daugiausiai balsų gavę kandidatai.

Nuo 2015 metų rugsėjo 1 dienos iki 2015 metų spalio 15 dienos skyriai turės surengti vienuotinius susirinkimus ir išrinkti kandidatus. Skyrių siūlomi kandidatai turės būti pateikti TS-LKD vykdomajai sekretorei iki 2015 metų spalio 15 dienos.

Centrinis atrankos komitetas bus atsakingas už gautų kandidatų siūlymų kaupimą ir Centrinio atrankos komiteto nutarimo projekto dėl teikiamų Tarybai ir Prezidiumui kandidatų parengimą. Jei skyrius iki nustatytos datos neįvykdys reikiamų procedūrų, kandidatus TS-LKD atsakingiems organams siūlys Centrinis atrankos komitetas.

TS-LKD priežiūros komitetas turės pateikti išvadą dėl kandidatų sąrašo projekto prieš svarstant jį Tarybos posėdyje.

Svarstant teikiamus Tarybai tvirtinti kandidatus Prezidiumo posėdyje dėl kiekvieno kandidato bus balsuojama atskirai, išvertinus Centrinio atrankos komiteto skyriaus ir Priežiūros komiteto poziciją. Jeigu teikiamas tvirtinti ne tas kandidatas, kuris bus pasiūlytas skyriaus susirinkimo, į Prezidiumo posėdį turės būti pakviestas to skyriaus pirminkas ir apsvarstyta skyriaus susirinkimo siūlomas kandidatas.

Tarybos posėdyje, prieš tvirtinant kandidatus, bus išklausomas Centrinio atrankos komiteto rekomendacijos ir Priežiūros komiteto išvados.

Kandidatų sąrašas bus tvirtinamas Taryboje iki 2015 metų lapkričio 11 dienos. Terminas kandidatų sąrašo tvirtinimui galės būti pratęstas Prezidiumo sprendimu.

Skyrių susirinkimų sprendimai dėl kandidatų į Seimą iškėlimo, kurie buvo priimti iki šio nutarimo įsigaliojimo, tam-pa negaliojantys.

„Nuoširdžiai kviečiu būti aktyviems, dalyvauti TS-LKD skyrių susirinkimuose ir siūlyti darbščius, garbingus, iniciatyvius ir, jūsų manymu, nusipelniusius tapti jūsų atstovais Seime, kandidatus,“ – ragino Vincē Vaidevutė Margevičienė.

„Tremtinio“ inf.

Lietuvos okupacija ir ateizmas: dvasinės tautos ir tikinčiųjų genocidas

Kunigo Roberto GRIGO pranešimas, skaitytas LR Seimo konferencijoje „Lietuvos gyventojų sovietinio genocido organizatoriai ir vykdytojai: istorinis, moralinis ir teisinis atsakomybės įvertinimas“, skirtoje paminėti 1948 metų gegužės masinius trėmimus ir tarptautinio Vilniaus tribunolo „Komunizmo nusikaltimų įvertinimas“ 15 metų sukaktį

1940 metų birželio 15 dieną pagal sandėrį tarp sovietų ir nacių, kitaip vadinamą Molotovo-Ribentropo paktu, SSRS okupavo Lietuvą. Liepos 14–15 dienomis įvyko „liaudies seimo“ rinkimų spektaklis, turėjės legalizuoti tai, ką faktiškai jau atliko Lietuvon įvesta svetima kariuomenė. 1940 metų rugpjūčio 3 dieną kolaborantų „liaudies seimo“ prasymu Lietuva formaliai įjungta į SSRS. Imtasi sparčiai sovietizuoti ne tik išorini, politini, ekonomini, bet ir dvasinių Lietuvos gyvenimą. Jau 1940 metų liepos 7 dieną, kad preventiškai palaužtų galimą pasipriešinimą sovietinio stiliaus rinkimams, Saugumo departamento direktorių tapęs Antanas Sniečkus pasiraše dokumentą iškalbingu pavadinimu „Priešvalstybių partijų: taučininkų, voldemarininkų, liaudininkų, krikščionių demokratų, jaunalietuvų, trockistų, socialdemokratų, eserų, šaulių ir kitų vadovų likvidacijos planas“. Nutarimas buvo tuoju pat vykdomas, ir pirmieji 2000 politinių kalinių pradėjo savąjį mirties kelią sovietijos gulagose. Nutarime dar neminiimi Lietuvos Katalikų Bažnyčios vadovai: perdėm katalikiškoje šalyje nenorima iškart sukelti masinio pasipiktinimo ir priešiškumo „liaudies valdžia“ pasiskelbusiai diktatūrai. Tačiau nesiruošiama jos palikti ramybėje.

Suplanuota ateistinė propaganda

Jau 1940–1941 metais LSSR vidaus reikalų komisaras A. Guzevičius gauna SSRS vidaus reikalų narkomo L. Berijos ir sovietų saugumo veikėjo V. Merkulovo instrukciją, kaip triuškinti Bažnyčią. Joje rašoma: „Su priešiška dvasininkijos veikla NKVD turi kovoti gerai organizuotu agentūriniu-operatyviniu darbu (...): a) verbuojant kunigus ir katalikų autoritetus panaudoti vienas jų silpnybes. (...) Tokia kompromituojanti medžiaga verbavimui efektyviausia; b) verbuojant ir dirbant su agentūra atkreipti dėmesį į vairiausius prieštaravimus tarp bažnyčios vadovų (...), išnaudoti juos skaldant ir diskredituojant bažnytinę vadovybę, ypač pasitelkiant karjerizmo ir pavydo elementus; c) kad įsigytume kvalifikotų agentų dvasi-

ninkų, reikia maksimaliai panaudoti suimtus kunigus ir religinius veikėjus; d) dvasininkus, užsiimančius aktyvia antisovietine veikla, suimti (...).“

Fundamentalioje, sovietinių slaptųjų tarnybų dokumentais gausiai paremtose knygoje „Bažnyčia, Kronika ir KGB voratinklis“ (Vilnius, Katalikų akademija, 2001) Vidas Spengla (Algimantas Žilinskas) rašo: „Taip jau susiklostė, kad Lietuva, nors pasuktinė Europoje priėmė krikščionybę, bet per 600 metų labai suaugo sujos istorija ir kultūra: krikščionybės déka išsaugotas lietuviškas žodis (Martynas Mažvydas), carinės okupacijos metais išblaivinta, apsaugota nuo surusinimo ir išsigimimo tauta (vyskupas Motiejus Valančius), be to, krikščioniškos moralės žmonės daugiausia prisidėjo kuriant Lietuvos nepriklausomybę, ugdant jos kultūrą ir net ūkį (žemės ūkio reformatorius – kunigas Mykolas Krupavičius). Sovietiniai okupantai, siekdamai pakirsti tautos istorinę ir tautinę savimonę, suvokė, kad to neįmanoma padaryti neišrovus katalikų tikėjimo, nes tie du dalykai lietuvių širdyje yra glaudžiai susiję. Negana to, Lenino sukurtoji bolševikų ideologija religiją laikė pažangos standžiu, „liaudies opiumu“. Ši faniatiska antireliginė nuostata tapo sovietinės ideologijos ir ateistinės propagandos pamata“ (psl. 12).

Bažnyčios naikinimas

1941 metais įsisiautėjančią stalininių trėmimų ir areštų mašiną laikinai sustabdė karas su Vokietija. Sovietų sajungai su Vakarų demokratijų pagalba Antrajame pasaulyiniame kare įveikus buvusį partnerį, hitlerinę Vokietiją, ir 1944 metais pakartotinai okupavus Lietuvą, tautos ir jos dvasinės tvirtovės – Bažnyčios – naikinimas buvo metodiškai tésiamas su dar didesniu įkarščiu. Deportacijų ir visas gyvenimo sritis apėmusių represijų politika sukėlė visos tautos ginkluotą pasipriešinimą, trukusį apie 10 metų (1944–1954). Būdami tos pačios tautos kamieno šakos, pasipriešinime tautos žudymui negalėjo nedalyvauti ir kulinai, remdamai partizanus maistu, dvasiniai patarnavimais ar kaip kapelionai įsigijędami į jų būrius (ku-

nigas Justinas Lelešius-Grafas Tauro apygardoje, Sūduvoje). Stalininės eros teroristinio komunizmo dešimtmetyje tai buvo viena iš dažnų kunių suėmimų, įkalinimų, ištremimų priežasčių. 1947 metais Lietuvoje buvo likęs vienas vyskupas Kazimieras Paltarokas. Vyskupas Vincentas Borisevičius (1887–1946) – sušaudytas, arkivyskupas Mečislovas Reinys (1884–1953), vyskupai Teofilius Matulionis (1873–1962), Pranciškus Ramanauskas (1893–1959) – įkalinti. Pagal KGB dokumentus, 1944–1953 metais Lietuvoje buvo suimti 362 kunių.

V. Spengla minėtoje studijoje rašo: „Tačiau visų dorų žmonių okupantai nepajégė nei sušaudyti, nei į lagerius sugrūsti, nei ištremti: liko nemazai tų, kuriems Dievas ir Tėvynė, Laisvė ir Neprilausomybė buvo šventos savokos (...). Bažnyčia, gindama tikėjimo dalykus, negalėjo nesirūpinti tautos istorinio, kultūrinio, juolab religinio ir dorinio palikimo išsaugojimui ir perdavimui kitoms kartoms. Tai buvo višiška priešprieša bolševikinei ateistinei ideologijai, ir būtų buvę naivu tikėtis, kad sovietinė valdžia paliks Bažnyčią ramybėje. Šalia fizinio genocido – dvasininkų žudymų, įkalinimų, trėmimų, bažnyčių ir vienuolynų uždarymų, plėšimų – imtasi ir rafinuotesniu priemonių“ (psl. 21).

Okupantų pastangos žlunga

Visiškai pajungti Kremliaus diktatui Lietuvos Katalikų Bažnyčią (kaip buvo beveik padaryta su rusų stačiatikių vadovais) kliudė būtent jos katalikišumas – juridinis pavaldumas Popiežiui, Vatikanui. Tad viena didžiausių sovietų valdžios pastangų buvo surasti Lietuvos hierarchų, kurie atsakyti paklusti Popiežiui, imtusi kurti vadinamąją tautinę, „nepriklausomą“ nuo Apaštalu Sosto bažnyčią. Tai buvo pavykę kai kuriose vadinamosiose socialistinėse šalyse. 1949 metais bandyta priversti kunius pasirašyti Popiežių ir Vatikaną smerkiančius pareiškimus, bet kolaborantų, kurie ryžtys atskirti tai, ką Mindugas 13 amžiuje sujungė – tai yra, lietuvių krikščionybę nuo Romos, Lietuvoje neatsirado, ir valdžios akcija sužlugo.

(keliamas į 6 psl.)

Įvykiai, komentarai

Pinokiai ir Putinas

Po kruvinų neramumų buvusioje Jugoslavijoje ne tik Europa, bet ir pasaulis jau buvo susitaikęs su mintimi, kad tai-ka Senajame žemyne nusistovėjo amžiams. Deja, tai, kas nutiko 2014 metais, apvertė šią taikią ramybę aukštyn kojomis – V. Putino valdoma Rusija aneksavo Ukrainai priklausantį Krymo pusiasalį. Labiausiai nustebino faktas, jog taip pasielgė valstybė, kuri prieš porą dešimtmečiu pati pasiraše garantijas Ukrainai dėl jos teritorijos vientisumo. Nuo tos akmirkos valstybių lyderiai suprato, kad tvarkos, garantavusios taiką Europoje po Antrojo pasaulinio karo, nebeliko...

Suprato šią tiesą ir paprasti žmonės, tiesiogiai politikoje dalyvaujantys tik per rinkimus. Tačiau kaip tik iš šiuos žmones nukrypo Rusijos propagandos smaigalys. Kremliaus strategai gerai žino: šiandieniniai jų šalininkai ateityje būtų sajungininkais. Štai kodėl sekamos įvairiausios pasakos apie „teisėtus“ Rusijos interesus, apie neva istorinių pagrįstumą tiems interesams realizuoti. Vienas iš tokių išsigalvojimų, kuriuo, kaip teko patirti, yra tikičių ir pas mus, yra teiginys, kad Krymą Ukrainai 1954 metais „padovanovo“ Nikita Chruščiovą. Be abejo, čia žaidžiamas jausmai, kuriuos sukelia vien Chruščiovo pavardės paminėjimas – šis buvusios SSRS vadovas savo ekscentriška veikla užsitarnavo išsišokėlio ir nerimto žmogaus vardą. Tiksliau būtų sakyti, jog toks likimas ištikovis buvusios SSRS vadovus – po ju mirties „paaškėdavo“, jog šalį valdė priekvaišis. Na, jeigu jau kalbama apie priekvaiši, išeitų, kad ir jo darbų rimtais nevertėtų vadinti. Tačiau šiuo atveju Nikita Chruščiovą niekuo dėtas ir su 1954 metų vasario 19 dienos įvykiais tiesiogiai nesusijęs. Ši data buvo skirta paminėti 300-ąsias Perejaslavos Rados metines: prieš 300 metų Perejaslavę susirinkę Zaporžės kazokai su Bogdanu Chmelnickiu priėsakyje nutarė Zaporžės kazokų žemes prijungti prie Rusijos carinės imperijos ir prisiekė ištikimybę carui cerkvėje. Štai tų metinių proga ir buvo nutarta „padovanoti Ukrainai Krymą“.

Tiesa ta, kad tuo metu N. Chruščiovas, nors nuo 1953-ųjų rugsėjo ir buvo nominuojamas pirmuoju partijos sekretoriumi, pats savarankiškai dar nieko nesprendė, todėl teiginys, kad Chruščiovą Krymą metinių proga padovanovo U-

rainai, yra melagingas. Krymą Ukrainai perdavė Georgijus Malenkovas, o Aukščiausiosios SSRS Tarybos prezidiuimu įsaką pasirašė Klimantas Vorosilovas. Bet ir tai dar ne viskas – Kremliaus propagandininkai, kaltinantys Chruščiovą neteisėtu dovanų dalijimu, nutyli faktą, jog mainais už Krymą Ukraina Rusijai perleido Taganrogą bei aplinkines jo teritorijas, prilygstančias Krymo teritorijai. Bet tik iš pirmo žvilgsnio mainai atrodė lygūsnis: apskieistų teritorijų dydžiai buvo vienodi, bet skyrėsi ekonominiu požiūriu: už turtingus juodžemio rajonus Kijevą gavo perdžiūvusių, laukinę stepę be vandens, be elektros ir apskritai be jokių energijos resursų. Deja, apie tai putinistai nutyli, jiems mieliau meluoti, kad Chruščiovas išgertuvė metu tiesiog pragėrė Krymą.

Ta proga įtakingas amerikiečių laikraštis „The Washington Post“ išspausdino žurnalisto Gleno Keslerio straipsnį, kuriame autorius teigia: „Putinas teisus, sakydamas, kad priežastys, kodėl Krymas buvo perduotas Ukrainos SSR, yra neaiškių, tačiau tvirtinimas apie tai, kad „taip buvo pažeistos konstitucinės normos“ téra paprasčiausias sofizmas“ (sofizmas – samprotavimas, formaliai atrodantis taisyklingas, bet iš esmės klaidingas, neteisingas painus išvedžiojimas, siekiant suklaidinti priešininką, – red. past.). 1954 metais Chruščiovas dar neturėjo absolucišios valdžios ir privalėjo gauti partijos viršūnėlių sutikimą kiekvienam sprendimui. 1954 metų vasario 5 dieną iniciatyvą perduoti Krymą Ukrainai parieškė Rusijos SFSR Aukščiausiosios Tarybos prezidiumas. Todėl tų pačių metų vasario 19 dieną SSRS Aukščiausiosios Tarybos prezidiumas išleido įsaką dėl Krymo perdavimo, o jį (įsaką) balandžio 26 dieną patvirtino SSRS Aukščiausioji Taryba. Štai ir visa tiesa.

Laikraštis aprašo ir daugiau keistenybių, netikslumų bei tiesos iškraipymų, susijusių su Rusijos veikla užimant ir prisijungiant prie savo teritorijos Krymą bei kitais agresyviais veiksmais prieš Ukrainą. Vienas iš tokių prasimanymu – Rusijos vadovo teiginiai, kad neva Kijeve perversmą įvykdė nacionalistai, neonacistai, rusofobai ir antisemitai, tačiau, kaip pastebi G. Kesleris, niekas, išskyrus patį Putiną, tokį jėgų Kijeve nepastebėjo. Ne-

paisant to, Putinas tvirtina juos ten esant. „Kiekvienas turime savo supratimą apie valstybiinius perversmus, tačiau kalbėdamos apie terorą ir žmogžudystes neramumų metu Putinas, pats to nenorėdamas, atpasakoja... Rusijos palaikomos Krymo vyriausybės veiksmus!“ Rusijos prezidentas akivaizdžiai pervertina ultradešinių ir nacionalistinių jėgų vaidmenį Ukrainoje, kartu iškraipydamas tarptautinę teisę ignoruoja Ukrainos Konstituciją, užsimerkdamas prieš vadamo „referendumo“ teisėtumą (o šis vyko paskubomis, nedalyvaujant tarptautiniams stebėtojams, spaudai, užtart „stebint kulkosvaidžiu vamzdžiams“).

G. Kesleris sukūrė savo sistemą, skirtą įvertinti politikų pasiskymams. Sistema turi ironijos atspalvių, tačiau iš esmės atitinka paskirtį: žurnalistas politikų kalbų ryšį su tiesa ir tikrove vertina „pinokiais“ (kaip žinia, Karlo Kolodžio pasakos herojaus Pinokio nosis pailgėdavo jam meluojant). Taigi pagal žurnalistą „vienas pinokis“ reiškia nedidelius tikrovės iškraipymus, o „keturi pinokiai“ – absoliutų melą. Turbūt neverta klausti, kiek „pinokiu“ surinko Kremliaus šeimininkas Putinas – maksimalų skaičių. Pelnytai, beje. Kai minėto straipsnio elektroinė versija pasiekė vieną Kijevo universiteto profesorių, ją atsiuntusiam draugui profesorius atrašė: „Jeigu ką nors rašysi apie šį straipsnį ir apie „pinokius“ į „Echo Moskvą“, įterpk į jį mano žodžius, skirtus rusams. Štai jie: kai jums, mano draugai, buvo blogai, mes visuomet jus užjausdavome. Verkėme kartu su jumis, kai įvyko Nord Oistas, kai ištiko Beslano tragedija. Verkėme kartu su jumis, kai pas jus griuvo namai, kai buvo sprogdinami metro ir tramvajai. Kai pas jus nutikdavo tokios nelaimės, mes Ukrainoje skelbėme tylos minutes aukoms pagerbti... Ir kai pas mus nutiko bėda, kai mes pakilome į kovą su korupcionieriais, vagimis ir iždo grobystojoais ir kai pas mus ėmė žuti žmonės, jūs atvirai... šaipėtės. Zadornovas mus išvadino „eurochochlais“, žinomi rusų politikai įzeidinėjo mus epitetais „euromaidanai“, „banderovcai“, „fašistai“. Tad ar žinote, kodėl mes nebenorime į „Taigos sąjungą“ su Rusijos glėbiu ir iš paskutinių veržiamės į Europos Sąjungą? Ogi todėl, kad kai žuvo

mūsų žmonės, jūsų Žirinovskis rėkė, jog atsiųs daugiau šovinių, o Europa tuo metu siuntė humanitarinę pagalbą... Kai Medvedevas reikalavo iš Janukovičiaus griežtų veiksmų, ragindamas „nebūti skuduru“ ir panaudoti jėgą prieš protestuotojus („reikia užsmaugti Maidaną“), Lenkija tuo metu savo léktuvais pas save gydyti išskraidino mūsų sužeistuosius... O kai mes įveikėme savo vidinių priešą, jūs smogėte mumus įnugarą, užgrobėte Krymą (dėl ko visas pasaulis apstulbo), prie mūsų sienų sutelkėte tankų ir šarvuociu armadas, užgrobėte mūsų laivyną. Mums skaudu dėl tokio jūsų elgesio. Argi taip elgiasi broliai?“

Profesoriaus draugas maskviškis ši tekstą patalpino į elektroninę „Echo Moskvą“ versiją, pavadinęs jį „Ukraina jėga versis iš Kremliaus apsupties į Europos Sąjungą“. Pasaulis nestokoja gerų žmonių – tā labai gerai supranti tada, kai tave išduoda broliai ir artimiausi kaimynai. Tokiai žodžiai minti baigia maskviškis. Yra ir Rusijoje demokratiškai mąstančių ir aukotis pasiryžusių žmonių. Todėl baigtis norėtusi šiai žodžiai: „Pas mus nebus konsensuso – po visų šitų 73 metų. Negana to, mums nereikalingas konsensusas su blogiu. Nereikia jiems siūlyti derybų ir „apvaliųjų stalų“. Tik besalygiška kapituliacija, pasitraukimas iš valdžios ir amžina neatlaidumo ir ostrakizmo (sen. Graikijoje – valstybei pavojingų piliecių ištremimas slaptu balsavimu; vykdytas ostrakonais, ant kurių buvo rašomi tremiamų vardai, – red. past.) dalia. Bausti tuo pačiu taip pat nereikia, nes atsiligindami budeliams tuo pačiu patys jais tapsime. Tačiau atleisti ir pamiršti mes nedrįsime, antraip sukursime neigalią visuomenę – sočią, bet bedvasią ir begarbę. Tegu ateina teisėsingumo triumfas, tegu prapuola tas pasaulis, kuriame mes nustojome būti žmonėmis. Laisvoji Rusija niekuo nebus panaši į Sovietų Rusiją.“

Tai didžiosios Rusijos pilietės Valerijos Novodvorskajos žodžiai. Netikėta jos mirtis (pasak kalbų, ji persišaldė) neleido sulaukti šių svajonių išsipildymo, tačiau viltis miršta pasutinė. O demokratinė mintis Rusijoje – gyva.

Putinas susijęs su „Boingo“ žūtimi

Rusų ekonomistas Slava Rabinovičius paviešino savo

pokalbi su vienu žymiausių Nyderlandų juristu, tūriantį Malaizijos „Boingo“ žūties priežastis, pranešę „OnPress.info“. „Tai teksta, paremtas vieno žymiausių ir didžiai gerbiamo Olandijos juristo žodžiais. Olandams dabar žinoma viskas iki mažiausių smulkmenų: jiems žinomi „Buko“ raketinio įtaiso, numušusio léktuvą, komandos vardai ir pavardės, ir netgi yra šių žmonių fotografijos. Visi jie – Rusijos Federacijos piliečiai ir kariniai. Negana to, šio raketinio įtaiso judėjimo trajektorija atkurta chronologine tvarka, minučių ir metrų jūdant tikslumu. Centimetru tikslumu nustatyta vieta, iš kur „Bukas“ iššovė į „Boingą“. Savo kelią „Bukas“ pradėjo iš Rusijos, karto Ukrainos sieną, o po to, kas įvyko, buvo skubiai grąžintas atgal į Rusiją. Visas raketinio įtaiso kelias „i ten ir atgal“ buvo atkurtas tiksliai ir neabejotinai. Irodymai nepaneigiami. Šiuo metu nustatinėjama šio raketinio įtaiso komandos valdymo seka, neatmetant aukščiausiosios karinės vadovybės vaidmens neteisėtuose Ukrainos sienos kirtimo veiksmuose. Jeigu Putinas tiesiogiai ir nedavė įsakyto šaudyti, vis dėlto jis atsakingas už šio raketinio įtaiso neteisėtą patekimą į Ukrainos teritoriją, o tai jau nusikaltimas.

Pasak ekonomisto, pirmieji kaltinimai bus pateikti spalio mėnesi. Tyrimo, kaltinimų, tribunolo ir bausmės nepavyks „užgniaužti“ netgi aukščiausiu lygmeniu, jeigu kam tokia pagundda ir kiltų. Rengiami asturonominiai sumų ieškiniai, kuriuos pateiks žuvusiųjų artimieji iš įvairių šalių. Jokios šalies politikai už jokius pinigus negalės sudaryti sąmokslo su Putinu, siekdami „užgniaužti“ bylą. Atsakyti teks pagal visus kaltinimo punktus – kriminalinis nusikaltimas, tarptautiniai nusikaltimai, kariniai nusikaltimai, terorizmas. Tekė mokėti pagal visus ieškinius.

„Aš nekalbu apie tai, kas galėtų atsitikti. Aš kalbu apie tai, kas neišvengiamai įvyks. Rusiją valdo juridiniai, politiniai, ekonominiai ir finansiniai denegeratai. Apibendrinant galima teigti, jog tai – kariniai nusikaltėliai ir tarptautiniai teroristai“, – Nyderlandų teisininko žodžiais baigia Rusijos ekonomistas Slava Rabinovičius.

Parengė Gintaras MARKEVIČIUS

Sveikiname

Garbingo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname LPKTS Varėnos filialo narius:

Joną Felicijoną ŽEKĄ – 90-ojo,
Jadvygą ADLIENĘ – 85-ojo,
Vitoldą BUDĒNĄ ir Marijoną SEREIČIENĘ – 80-ojo,
Genę KAŠETIENĘ ir Antaniną LEGETAVIČIENĘ – 70-ojo.

Linkime stiprios sveikatos ir Dievo palaimos.

LPKTS Varėnos filialas

Padėka

Dėkojame knygos „Tremties vaikai“ antrojo tomo leidybai paaukojusiam Vytautui Mikšai – 50 eurų.

**LPKTS valdybos pirmininkė
Rasa Duobaitė-Bumbulienė**

Minėjome Valstybės dieną

„Tu ant gaublio mažas lopinėlis, / Žalgirio šarvų plieninis žvynas,“ – tokiais Lietuvos istorinė praeitį menančiais žodžiais praėjusio amžiaus septintame dešimtmetyje į Tėvynę kreipėsi poetė Janina Degutytė. Lietuva išliko, išgyveno, atkūrė nepriklausomybę. Kovojo, į laisvę ėjo per kančias ir kraują. Todėl Tėvynė labai brangi, nors ir nedidelė žemėlapyje, bet didelė mūsų meilėje.

Daug taurių išgyvenimų, žadinančių meilę Tėvynei, poezijos posmų ir dainų buvo išgirsta per minėjimą, vykusį Alytaus Šaulių namuose, kurį surengė Lietuvos tremtinių ir politinių kalinių sąjungos Alytaus filialas. Tėvynės meilės jausmas gyvas daugelio lietuvių širdyse.

Renginį pradėjusi Stasė Tamašauskienė pristatė ir pakvietė pakalbėti Seimo nari, profesorių, dainininką Vytautą Juozapaitį. Buvo įdomu išgirsti apie Seime sprendžiamas valstybines problemas. Kalbėtojas pasakojo apie būsimas reformas švietimo ir kultūros srityse, atsakė į klausimus.

Susirinkusieji gérėjos turi-ninga menine programa. Bu- busių tremtinių choras „At-mintis“, vadovaujamas Viole-tos Dumbliauskienės, padai-navo gražių patriotinių dainų, žadinančių pagarbą ir meilę

Tėvynės praeicių ir dabartinių. I renginį pakvietos literatų klubo „Tėkmė“ poetės paskaitė Lietuvai dedikuotų eiléraščių. Buvusi tremtinė, choro „Atmintis“ narė Milda Viskantaitė-Zaveckienė skyrė eiles karaliui Mindaugui ir pagyvenusiems žmonėms, išlaikantiems savyje jaunas širdis. Scholastikos Kavaliauskienės sonetuose jautriai pažvelgta į Lietuvos istorinę praeitį ir dabartį.

Klubo „Tėkmė“ pirmininkė Emilia Lukšytė-Krušinienė visų literatų vardu pasveikino susirinkusiuosius Mindaugo karūnavimo dienos proga, pristatė naujausias dalyvavusių renginyje poečių knygą.

Skambią romansą, gržinančiu klausytojus į jaunystės die-nas, padainavo moterų ansamblis „Dzūkijos aidas“ (vadovė Re-gina Tamašauskienė). Dainos ir poezija susilijo į pagarbą Tėvynei, pasididžiavimą Lietuva, jos didvyriais, kovojuisais už laisvę ir gynusiais brangią Tėvynės žemę, gimtają kalbą, paprocius.

Renginį vedė Vitalija Vidžbarienė. Pabaigoje Stasė Tamašauskienė padėkojo Seimo nariui V. Juozapaičiui už atvykimą į minėjimą, tarė ačiū ir programos dainų atlikėjams bei poetams.

Emilia LUKŠYTĖ-KRUŠINIENĖ

Apie skaisčią saskrydžio ugnį

Jeigu rugpjūčio 1-ają iš paukščio skrydžio pažvelgsite į žaliuojančią Dubysos slėnį ties Ariogala, pamatysite daugybę žmonių – tai iš įvairių Lietuvos vietų susirinkę bendro likimo broliai ir sesės, ir jiems prijaučiančią organizaciją, karių bei jaunojo organizacijų atstovai.

Kasmetinio Lietuvos tremtinių, politinių kalinių ir Laisvės kovų dalyvių saskrydžio vienas iš didžiausių akcentų – ugnies nešėjų pasiromimas.

LPKTS Prienų filialo atstovai šiemet jau 25 kartą susirinks iškilmingai išlydėti prieninkį, kurie neš saskrydžio ugnį iš LLKS Tauro partizanų apygardos. Per ketvirtį amžiaus ši ugnis buvo uždegta prie legendinius Prienų krašto partizanus ir jų žygius menančių vietų, o ši kartą ugnis bus ižiebtą nuo Veiverių „Skausmo kalnelio“ aukuro. Per tuos metus fakelus uždegė ir bėgiams perdarė Tauro apygardos partizanai: disidentas Povilas Buzas bei LPKTS ilgametis vadovas, Prienų krašto Garbės pilietis Antanas Lukša, kurio iniciatyva ir buvo surengtas pirmasis bėgimas su šventa partizanų ugnimi.

Dalytė Raslavicienė, Aldona ir Jonas Ivanauskai, Svetlana ir Pranas Batučiai – lyg uolos, ant kurių laikosi viena gražiausių ir gerbtinų saskrydžio ugnies nešėjų tradicijų.

– Ar galite prisiminti pir-mają idėją surengti bėgimą iš tolimiausių Lietuvos kam-peilių? – paklausiai LPKTS Prienų filialo pirmininkės Dalytės RASLAVIČIENĖS.

– Idėja surengti bėgimą buvo pasiūlyta per vieną iš pirmyjų LPKTS tarybos posėdžių, kai buvo tariamas dėl saskrydžio organizavimo. Povilas Jakučionis ir Antanas Lukša pasiūlė į Dubysos slėnį neštis simbolinę Lietuvos Laisvės ugnį, kad iškilmingai būtų ižiebtas visas Lietuvos Laisvės kovų dalyvių, politinių kalinių ir tremtinių saskrydžio aukuras. Tuometinė LPKTS Prienų filialo pirmininkės pavaduotoja Danutė Buzūnienė pasiūlė kreiptis į Prienų vaikų sporto mokyklą. Jos direktorius Valdemaras Vaitiekūnas ir direktoriaus pavaduotoja Aldona Ivanauskienė malonai priėmė mūsų kvietimą. V. Vaitiekūnas net 15 kartų pats dalyvavo tradiciniame bėgime.

– Ką galite pasakyti apie Prienų rajono valdžios požiū-rių į šią saskrydžio ugnies nešė-jų akciją?

– Prienų rajono savivaldy-

bės taryba ir administracija vi-sada rėmė ir remia šią iniciatyvą. Padėkos žodžius tariu buvusiems merams: S. Urbonui,

J. Jokubauskui, A. Gustaičiai, A. Vaicekauskui, V. Buja-nauskui; taip pat buvusiems administracijos direktoriams: A. Narvydui, A. Marcinkevičiu ir dabartiniam E. Visockui, taip pat tuometei savivaldybės Kultūros skyriaus vedėjai Irenai Stasytienėi ir jos vyrui Petru.

Atnešama ugnis yra tarsi kiekvienos partizanų apygardos dalelytė. Tauro apygardos partizanų ugnį daugelį metų neše buvę tremtiniai Pranas ir Svetlana Batučiai. Tad klausia-me Prano BATUČIO:

– Kada ir kodėl pradėjote dalyvauti bėgime nešant ugnį?

– Pirmą kartą dalyvauti bėgime iš Raseinių į Ariogalą mane pakvietė draugai raseiniškiai. Prieš 25 metus buvau jaunas, tad tuos kilometrus nubėgome gana greitai. Kitais metais bėgti pakvietė Dalytė Raslavicienė. Bėgome ne tik mudu su žmona Svetlana, bet ir mūsų sūnus Olegas su žmona Lolita bei vaikaičiai Lukas ir Laura.

– Papasakokite apie saskrydžio ugnies nešimo ypatumus.

– Anksčiau pirmą dieną bėgdavome nuo Prienų į Kauno. Už Kauno esančiam Žalgirio pergalės parke pernakovadavome palapinėse, susitkdavome ir vakarodavome su kauniškiais, alytiškiais, vilniečiais. Pavalę kareiviškos košės nuo ryto vėl bėgdavome į Ariogalos Dubysos slėnį. Bėgimą paversdavome malonumu, nes bėgdavome estafetėmis, kuriskiek galėdavome. Pavargusieji pavažiuodavo autobusiuku, lydinčiu visą kelionę.

– Girdėjau, kad bėgikus – jaunuosis sportininkus ypač domino Jūsų pasakojamos istorijos apie tremtį?

– Stengdavausi, kad jaunimui būtų nenuobodė, pasakodavau apie Irkutską, Zimą, kur teko gyventi tremtyje. Mano vaikaičiai jau pajuto tą ypatingą saskrydžio trauką, tad norisi, kad ją pajustų ir dabartinis jaunimas. Prasminga ši tradici-

ja, iki šiol puoselėjama Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos.

Tremtinio duktė Aldona IVANAUSKIENĖ, Prienų vakių sporto mokyklai pašventinti 30 darbo metų, papasakojo:

– Bėgti į saskrydį su Tauro apygardos partizanų ugnimi mus pakvietė Dalytė Raslavicienė. Su direktoriumi kurdam programą dirbome laiko neskaičiuodami. Dabar ju nuosius sportininkus nešti ugnį organizuoja Gražina Goštautaitė.

Kuklioji Aldona taip ir ne pasakė, kad vienintelis žmogus, šiemet į jubiliejinį saskrydį ugnį nešiantis jau 25 kartą, bus jos vyras Jonas Ivanauskas, neabejotinai svarbiausias žmogus tarp prieninkų, o gal ir visos Lietuvos bėgikų.

Kaip sekasi puoselėti saskrydžio „Su Lietuva širdy“ ugnies nešimo tradicijas, paklausiai ir Prienų sporto centro trenerės Gražinos GOŠTAUTAITĖS:

– Pirmuosius bėgimus bėgo suaugę vyrai ir moterys, tarp bėgikų buvo Lietuvoje ir pasaulyje žinomas ėjikas Marius Žiūkas. Prieninkai jaunieji sportininkai, dalyvaudavę bėgime, vis keitėsi. Ariogaloje ugnies nešėjais visada rūpinasi Aldona Ivanauskienė, skirti ne tik begalinį nuoširdumą, bet ir įdedant savų lėšų.

Per 24 metus Laisvės ugnį į Dubysos slėnį neše buvusių tremtinių Alfonso Maciulio, Elenos Jasulaitienės vaikaičiai Vytis Alvikas, Žilvinas Mekšrūnas, tremtyje gimę Danutė Plentaitė ir Juozas Išganaitis; su di-dele meile prisimenu ir savo mokinius: Tairą Makštutytę, Aistę Gecevičiūtę, Marių Žiūką, Nataliją Jarkovą.

Mums svarbu, kad Lietuvos tremtinių, politinių kalinių ir Laisvės kovų dalyvių saskrydis ir toliau liktų gražiai tradicija, kad žinios apie mūsų tau-tos praeities išgyvenimus būtų perduodamos augančioms kartoms.

Danutė SKAUDICKIENĖ, LPKTS Prienų filialo pirmininkės pavaduotoja

2015 m. liepos 24 d.

Tremtinys

Nr. 27 (1145)

5

Skausmo riksma iš vaiduoklių miesto

Tėsinys.

Pradžia Nr. 25 (1143)

Tris dienas buvome kelyje, kol pasiekėme mūsų išganymo miestą. Valgytijau nieko neturėjome, skynėme nuo medžių jaunus lapus, kramtėme pienes ir kitokias žoles, kurias mums mama rinko. Namų languose degė šviesos, taip pat ir mūsų buto. Staiga pradėjome nerimauti, kas čia, mūsų bute, galėtų gyventi, gal vaiduokliai? Mama nutarė eiti pažiūrėti. Kai mama nuspaudė mūsų duuru skambutį, jas atidarė baisus rusas ir pradėjo garsiai rékti ant mūsų, tik mes nieko nesupratome. Gal tik supratome, kad mes čia nereikalingi ir turime kuo greičiau iš čia dingti. Pasileidome bėgti nuo laukinių rusų laiptais į tamsų kiemą.

Netoli mūsų namo buvo nedidelis Schrebergarten – kolektyvinis sodas su nameliais. Patraukėm ten. Tamsoje rado me visai suniokotą mažą nameļį ar būdą, kurioje po tokios ilgos ir įtemptos kelionės galėjome pailsėti iki išauš rytas. Naktis nebuvu šalta, mes visi kažkiek miegojome, bet nepailejome. Ryte prabudus, mūsų baisus vargasas gyvenimas turėjo slinkti toliau. Valgytineko neturėjome, mažoji Christel galutinai apsirgo, tik verkė iš skausmo ar alkio.

Mama šiam sode rado dilgelių, numestą seną nedidelį purviną puodą, tad išvirė tas dilgėles. Be jokios mėsos ir druskos, bet sriuba vis tiek mums buvo skani. Vėliau ir tokios nedaug turėjome. Liepu lapai buvo jau nebeskanūs, bet ir tuos buvo sunku pasiekti, o dilgelių ar pienių jau nebuvu galima rasti, nes ne mes vieni badavome šiam sunaikintame mieste. Dvi ar tris dienas prabuvome tame sode, kiek pailgėjome, tad mama nutarė vienims eiti ieškoti senelių kitaime sugriauto miesto gale.

Visą dieną po sugriautą miestą mūsų šeimyna ieškojo senelių. Vežimėli su Christel tampėme taip pat su savimi, kitaip jį būtų kas pavogės. Vėlai po pietų, jau beveik vakare, mes juos radome tame pačiaime sode, kur mama kadaise buvo aplankiusi. Bobutė labai sirgo, buvo silpna, jau negalėjo keltis. Senelis – truputį stipresnis.

Susitikusi mama su tėvais labai verkė. Mes, vaikai, žiūrėjome į verkiančius senelius ir motiną ir taip pat verkėme. Bobutė visa utelių apsėsta, mes dar niekada nebuvome jų matę tiek daug galvoje ir drabužių skarmaluose. Prieš mėnesį ar daugiau visi turėjome utelių, bet tokios galybės nebuvome

matę. Tie parazitai iščiulpė iš močiutes visą kraują, taip mums sakė mama. Ji nebegalėjo savo motinai ir mums kuo nors padėti, vaistų nuo ligų ar nuodų nuo šių parazitų nebuvovo, jeigu ir buvo, tai tik ne tokiems, kaip mes.

Matėme, kaip mūsų senelė merdėjo. Atėjo vėlus vakaras, bet mes nesiryžome grįžti į ankstesnę buveinę, todėl pasilikome pas senelius šiam varganame sode. Jų namelyje mums vietas buvo per mažai, tai susiraitėme visi į krūvą mažoje daržinėlėje, susisukome senuose supelėjusių skarmaluose ir užmigome. Gerai, kad naktis nešalta buvo. Kitą dieną grįzome į mūsų buveinę, tą sodo namelį netoli buvusių namų. Pakeliui labai norėjome valgyti, bet nė trupinėlio neturėjome, ieškojome šiukslių krūvose, gal bus išmesta kas valgomos, nors kokia bulvių luppenė ar panašiai. Šiose atliekų ir šiukslių krūvose tokie vargšai, kaip mes, ieškojo koks nora lupenos ar supelėjusių duonos kampelio. Jeigu kas nora tuose šiukslynuose dar ką valgomos rasdavo, turėjo saugotis, nes stipresni ieškotojai atimdavo maistą iš silpnų. Jeigu rasdavome bulvių luppenę ar ko panašaus, tai jas reikėdavo ir išsivirti, nes valgyti jų žalių mama neleido.

Mama nebegalėjo dirbti, todėl negaudavo duonos korteilių, nesvarbu, kad yra mažų ir alkanų burnelių. Mūsų kampeili sode, kur buvome įsitaise, be pasigailėjimo atėmė stipresniesi. Likome ir be pastogės. Christel vis labiau sirgo. Ką daryti: visi alkani, utelių baigiami užgraužti, be pastogės? Atsiptinkai mamą užkalbinovienas senas vyras. Jis pasiūlė vieną landynę sugriauto namo rūsyje, nedidelę patalpą, kurioje jis ir dar viena sena moteris gyveno. Mamai nebuvu kas daryti, jis sutiko, ir mes įsikraustėm į mūsų „naują butą“, tai yra, rūsio landynę. Šis namas buvės keturių aukštų, sugriautas bombardavimo metu, bet rūsys buvo sveikas, nors be langų ir durų.

Sunki 1945-ųjų vasara éjo į pabaigą, jau ir ruduo buvo čia pat. Mūsų skudurėliai, vadiniami drabužėliais, jau nebešildé. Vis šalčiau ir lauke, ir mūsų urve. Valgyt labai norėjome, o maisto visai nebuvovo. Christel nebegalėjo pati atsikelti. Ji pirimoji mūsų šeimoje mirė iš bando – mano glėbyje, bemieganti ant sudrékusiu ir supuvusių skudurų. Gulėjome tris vienamme guolyje – Christel, Hannelorė ir aš, vienas kitą šildydami. Aš ją, kaip mažiausią, visa-

da laikiau savo glėbyje, kad ji nešaltu, bet tos šilumos jau, matyt, neužteko.

Atėjo 1946-ųjų pavasaris. Hannelorė irgi labai sirgo, jau nebenorėjo valgyti, tik prašė mamos gerti ir gerti, ją nuolat troškino. Nuo daug naudojamo nešvaraus vandens ji pradėjo tinti, atrodė, kad tuo sprogs. Mama pradėjo jai duoti mažiau vandens, bet tada sesutė pradėjo dar labiau verkti ir reikalauti vandens. Ji gulėjo kaip išpūstas balionas, atskelti nebegalėjo...

Mes toliau šniukštinėjome po šiukslynus, ieškodami kons valgomos, radome keletą sušalusiu bulvių luppenų, apipuvusios duonos riekelę. Kelis kąsnius šios duonos sesutė suvalgė, bet daugiau nebesulaukė, nors labai prašė. Taip pagulėjo gal dieną ar dvi, paskui iš jos pradėjo nesulaikomai bėgti vanduo, tai yra šlapimas, – ant skudurų, į guoli, kuriame ji su mama gulėjo. Guolis buvo toks šlapias, kad juo negalima buvo naudotis, reikėjo kitų sausų, kieno nors išmestų skudurų ieškoti. Dabar sesutės buvo belikę tik kauleliai. Atnisesti buvo per silpna, tik šaukė ir rėkė norinti valgyti. Mes taip pat norėjome, bet nieko neturėjome.

Po trumpo laiko užpuolė naujas troškulys, ir ji vėl šaukė norinti vandens. Vėl pradėjo tinti visas jo kūnelis, nuo kurių iki kaklo. Taip tėsesi gal vieną dieną, ir ji pradėjo merdėti. Niekas mergaitei negalėjo pagelbėti, nesiekam mes nerūpėjome šiam rūsyje, joks daktaras néjo pas tokius vargšus, kurie užestė utelių badavo urvuose.

Mirdama garsiai kriokė, sunkiai atgaudama kvapą. Baisu buvo jos klausytis, dar baisiau į mirštančią žiūrėti. Trečią dieną bekovodama su mirtimi ji pasidavė. Iki šios dienos matau ir girdžiu savo sesutės kančias. Tokių dalykų pamiršti negalima. Hannelorės kūnelį susukome į nešvarą, apipuvusius skudurą, o atėjė lavonų išnešiotojai ją išnešė prie mūsų urvo skylės, kad kiti galėtų kūnelį nunešti ir sukrauti į bendrą krūvą, o iš jos sumesti visus į bendrą dėžę laidoti.

Žmonės mirė rūsuose mašikai, kaip musés, nors buvo jau nešalta. Krūvomis vežė mirusius, geriau sakykim, nužu-

Karaliaučius. 1945 metai

dutus, į masines kapavietes.

Kartą išgirdome baisų Ilsės riksma. Ji stovėjo lauke, prieš iėjimą į mūsų smirdančią buveinę. Aš ją atvedžiau pas mamą, bet ji vis dar labai verkė iš skausmo, negalėjo ištarti žodžio, iš jos apatinės kūnelio dalias bėgo kraujas, kurio ir taip mažai turėjo. Ilsės akys buvo visiškai nesavos, liesas veidelis baisiai iškreiptas, susikalbėti su ja nebuvuo galima. Mes negalėjome suprasti, kas nutiko. Tada mama pakėlė Ilsės skudurėlius, kuriais ji buvo apsilikusi, ir pamatė bėgantį kraują. Pasakė, kad rusų kareiviai žudikai atsakys už šiuos blogus darbus. Kitą dieną po išprievertavimo mūsų geroji Ilsė mirė. Jai buvo dyvilyka...

Likome dviese su mama, abu visiškai išsekę nuo bado ir kančių. Mažai, išniekintą ir sudraskytą Ilsės kūnelį įvynijojo į nešvarų skudurą (geresnio neturėjom), ištempėme į lauką, nes panešti nepajégėme, kad lavonų nešiotojai ją galėtų nuvežti į masinės kapavietės duobę palaidoti.

Išgirdau kalbant apie kažkokį „Kowno“, kad iki jo galiama nuvažiuoti traukiniu, ten yra duonos, net lašinių galima gauti. Keletas žmonių atseit

ten jau buvo nuvažiavę ir parsiše žiūrėduonos bei lašinių. Ši žinia buvo man labai viliojanti, aš apie tai papasakoju mamai. Ji manęs išklausė ir pasakė: „Geriai, kai tik aš galėsiu atsikelti, mudu nuvažiuosime į tą „Kowno“.

Aš nenorėjau mirti, mama man pasirodė visai išprotėjusi, pradėjau jos bijoti. Lauke tarp griuvėsių mačiau daug pamišusių žmonių, aš jų bijojau. Kai sugrįždavau iš lauko, mama mane apkabindavo, labai stipriai laikė savo glėbyje ir šaukė nesavas balsu, kad manęs nepaleis, mes mirsime kartu.

Kartą stovėjau šalia, ji pradėjo nesavu balsu šaukti, kad aš būtinai privalau grįžti į jos mirties guoli. Bet aš jos jau nepaklausiau. Kurį laiką dar stovėjau kojūgalyje ir žiūrėjau į besikankinančią, verkiančią ir mirštančią mamą. Taip ir paliakaujų gulėti. Eidamas klykiau, ašarų jau neturėjau, jos visos buvo išverktos. Tikėjausi nuvažiavę į „Kowno“ ir gavės daug duonos grįžti pas mamą... Ir dėl to gailiuosi iki šiol.

(Bus daugiau)
Pagal Zigfrido GRONAU atsiminimus paruošė Stanislovas ABROMAVIČIUS

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumerata priimama:

bet kuriame „Lietuvos pašto“,
„Pay Post“ skyriuje,
per „Lietuvos pašto“ laiškininką,
paskambinus informacijos tel. 8 700 55 400,
internetu www.prenumeruok.lt.

Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį.

Prenumeratos indeksas 0117.

Kaina:

1 mėn. – 2,36 euro,
3 mėn. – 7,09 euro.

Lietuvos okupacija ir ateizmas: dvasinis tautos ir tikinčiųjų genocidas

(atkelta iš 2 psl.)

Mirus Stalinui, naujo genėko Chruščiovo valdymo pradžioje mėginant kažką panašaus į ankstyvą „perestrojką“, antireliginė kova laikinai sušvelninta. 1955 metais leista konsekrūoti du naujus vyskupus – Julijoną Steponavičių ir Petrą Maželį. 1953–1957 metais iš kalėjimų ir tremčių grijo 238 gyvi išlikę kunigai. Tačiau vadinamas „atšilimas“ greitai užšalo. Kompartijos suvažiavimuose, žiniasklaidoje reikalaujama „kovinagos“ ateistinės veiklos. Vėl sunimėjami kunigai, įatkampias vietoves Lietuvoje ištremiami vyskupai Teofilius Matulionis, Vincentas Sladkevičius, Julijonas Steponavičius. Už iprastinius dvasinius patarnavimus tikintiesiems kunigai baudžiamai administraciniemis baudomis, teisiams.

„Vienintelė teisinga“ pasaulėžiūra

Nauja SSKP programa (1961 metais) reikalauja sisteminai vykdyti placią ateistinę propagandą. Spaudą užplūsta primityvi antireliginė rašliai. Mokyklose privalomi tampa ateistiniai būreliai, susirinkimai, vakarai. Nuo 1964 metų iš mokslo ir mokymo ištaigų vadovų reikalaujama tirti, kaip efektyviau taikyti valstybinę ateizaciją besimokantiesiems. Taigi visuomenė, ypač jaunimas, verčiamai dirbtinio ideologizavimo, primenant valdžios paskelbtą „vienintele moksline“ pasaulėžiūrą, bandoma sasis triušiai. Situacija liūdnai primena mūsų dabartį, kai gerokai sukairėjusios ES, o kartais ir LR Seimo kuriamais įstatymais, visuomenei bandoma jėga primesti vėlgį „vienintele teisingą ir pažangią“ p.

A.M. Pavilonienės ar „Eurovision“ nugalėtojo Conchitos Wurst ideologija.

1974 metų rugsėjo 20 dieną LSSR MT nutarimu Nr. 339 patvirtintam i Kultų įstatymo laikymosi kontrolės komisijos prie miesto, rajono darbo žmonių deputatų tarybos vykdomojo komiteto nuostatai. Jais uždraudžiama praktiškai viskas, ką galėtų ir

pagal savo sažinę turėtų daryti kunigas ar nuoširdžiai tikintis pasaulietis katalikas: neleidžiama dalyvauti valstybinei, kultūriname ir visuomeniniame gyvenime; imtis labdarios veiklos, organizuoti specialių religinių renginių, leisti ir plati religinės bei kitokios literatūros; rengti ekskursijų, poilsio vakarų, įrengti vaikų poilsio ir sporto aikštelių; steigti biblioteką, skaityklą bei muziejų; rengti susirinkimą, organizuoti tikinčiųjų išvykų į šventąsias vietas. Be miesto, rajono vykdomojo komiteto sutikimo kunigui neleidžiama dalyvauti religinėse apeigose tose parapijose, kuriose jis neregistruotas (taip bandyta sukilinti Lietuvoje įprastą gausų kunigų ir tikinčiųjų dalyvavimą tradiciniuose atlaiduose).

Taikios rezistencijos bangą nepajégė sustabdyti

Į šį totalų krikščioniškos gyvensenos bei pasaulėžiūros smaugimą Lietuvos katalikai atsakė organizuotu herojišku atoveiksmiu, kuris įsiliejo į bendrą tautos laisvės siekį ir jį sustiprino galingu dvasiniu, moraliniu impulsu. Nuo partizaninio pasipriešinimo numalšinimo praėjus apie 20 metų – laikui, per kurį užauga nauja karta – Lietuvoje kilo nauja, ši kartą taikios rezistencijos bangą, kaip ir Valančiaus laikais, pagimdyta katalikiškosios visuomenės dvasios gelmių, nepavergtos tikinčiųjų žmonių sąžinės. 1972 metų kovo 19 dieną kunigo Sigitos Tamkevičiaus, dabartinio Kauno arkivyskupo, redaguojanamas pradėjo eiti pogrindžio leidinys „Lietuvos Katalikų Bažnyčios

kronika“, kruopščiai registravusi tikinčiųjų teisių varžymus ne tik Lietuvoje ir ne tik katalikų, bet kitose vadinamosiose „sovietinėse respublikose“, ir kitų religinių denominacijų žmonių. KGB teroro neboju sių pasiryžėlių rašomosiomis mašinėlėmis palyginti negausiais tiražais multiplikuojama ir skleidžiama Lietuvoje, „Kronika“ įgavo daug galingesnių skambesį, kai per rusų disidentų ryšius Maskvoje ir kitais kanałais pradėjo pasiekti užsienį.

Daugeriopai sustiprintas Lietuvių informacijos centro Niujorke (kunigas Kazimieras Pugevičius (1928–2000), ir dabartinė LR diplomate Gintė Damušytė) „Kronikoms leisti sajungos“ (kunigas Kazimieras Kuzminskas (1906–1999)) vertimais į pagrindines pasaulyje kalbas, užsienio radijo transliacijomis, „Kronikos“ balsas smogė okupacinei sistemei dar toli iki Gorbačiovo tokiu viešumu, kokio melu ir engiamųjų nutildymu besiremianti santvarka negalėjo atlaikyti.

Nors per visą „Kronikos“ leidybos laiką buvo suimta, nueteista ir įkalinta keliolika „Kronikos“ bendradarbių, vyrai ir moterys, kunigai, vienuolai ir pasaulečiai katalikai, tarp jų ir pats redaktorius, KGB nepavyko užgniaužti šio nenugalėtosios Lietuvos balso. „Kronika“ nenutrūkstamai ėjo 17 metų iki Atgimimo. „Kronikos“ sékmė ir jos leidėjų bei platinės narsa paskatino ir kitų pogrindžio leidinių atsiradimą – tautinės, kultūrinės, socialdemokratinės krypties, taip ženkliai prisidėdama prie lietuvių visuomenės vadavimosi iš baimės sastingio.

Visuomenės laisvėjimo nepajégė sustabdyti

1978 metais buvo įsteigtas Tikinčiųjų teisių gynimo katalikų komitetas (nariai steigėjai – kunigai Alfonsas Svarinskas (1925–2014), Juozas Zdebskis (1929–86), Vincentas Vėlavicius (1914–1997), Sigitas Tamkevičius, Jonas Kauneckas). Nebodami neišvengiamų represijų, Komiteto nariai viešai paskelbė savo adresus, kviesdami tikinčiuosius kreiptis, jei jų teisės būtų valdžios pažeidžiamos, ir žadėdami ginti persekiojamųjų reikalus oficialiose sovietinėse institucijose bei tarptautinėse organizacijose. Žodžiu, totalitarinėje valstybėje ēmėsi daryti tai, ką žmogaus teisių organizacijos, nelabai kuo rizikuodamas, įprastai daro normaliose piliečių savivaldos šalyse. Keršto,

žinoma, nereikėjo ilgai laukti: 1983 metais buvo suimti kungių Sigitas Tamkevičius ir Alfonsas Svarinskas, 1986 metais keistomis aplinkybėmis autoavarijoje žuvo kunigas Juozas Zdebskis. Tačiau prasidėjusio visuomenės laisvėjimo šios desperatiškos engėjų priemonės jau negalejo sustabdyti.

Vienu iš strategiškai svarbių Bažnyčios išlikimui taikiosios katalikų rezistencijos laimėjimui reikia laikyti tuo metu vienintelės šalyje Kauno kungių seminarijos apgynimą nuo sovietinių tarnybų infiltravimo ir savivalės. Norėdama sugrąauti – ar supūdyti – Bažnyčią iš vidaus, ateistinė valdžia buvo nustačiusi kunigijos palaiptinišką išmirimą garantuojančius kandidatų priėmimo į seminariją limitus, tiesiogiai kišosi į kandidatų atranką (atmesdavo, valdžios požiūriu, „per daug intelektualius“ ar „politiškai nepatikimus“ kandidatus, nuolat stengėsi užverbuoti seminarijos studentus KGB agentais, kad jie šnipinėtu ir įskundinėtu okupantų saugumui bendramokslius, kitus tikinčiuosius). Pogrindyme veikiančios jėzuitų, pranciškonų, marijonų vienuolių suorganizavo Neakivaizdinę kungių seminariją, kurioje slapta galėjo ruoštis kunigystei visi pašaukimą jaučiantys jaunuoliai, o išėjė reikiamą kursą – gaudavo šventimus iš tremtinijų vyskupų Vincento Sladkevičiaus, Julijono Steponavičiaus arba į pogrindį nuvarytų Ukrainos graikų apeigų katalikų (unitų) vyskupų. Tokiu būdu Pogrindinė kungių seminarija parengė keliolika kungių. Matydama, kad visiškai praranda „proceso kontrole“, valdžia buvo priversta mažinti akivaizdū kisišą į Kunigų seminarijos vienam.

Iš to, kas pasakyta, akivaizdžiai matome, kad Lietuvos katalikų pogrindis beveik tobulai įgyvendino didžiausią disidentinio judėjimo pergale, kaip ją apibūdino žymi Rusijos disidentė Liudmila Aleksejeva, ir dabar nebojanti opnuoti Putino režimui: „Mes pradėjome nelaisvoje šalyje elgtis kaip laisvi žmonės“. Tai buvo įmanoma, nes krikščioniškojo tikėjimo dėka dauguma taikiosios rezistencijos dalyvių neatimamą vidinę laisvę nešiojosi savyje. Dievo padedami, negailėdami sveikatos, kartais ir gyvybės jie sugebėjo tą vidinę laisvę išplėsti į Lietuvos visuomenę, taip nugriždami kelią jau brėstančiam Atgimimo Sajūdžiui.

Keliavo po Punską ir Seinus

Vos už kelių kilometrų nuo Lietuvos valstybinės sienos nutolęs Punskas – lietuvių centras Lenkijos Respublikos teritorijoje.

Mindaugo karūnavimo dienos proga, vietinių lietuvių kvietimu, mes, LPKTS Ukmurgės filialo buvę tremtiniai ir politiniai kaliniai, aplankėme ši kraštą.

I akis krito tai, kad beveik kiekvienas miestelio gyventojas mėgsta pabrėžti savo tautybę. Retas automobilis neturi lipduko su tautine simbolika. Miestelio apylinkėse gyvenamieji namai ypač išskirtiniai: lenkų namai spindi raudonumu su melsvais atspalviais, o lietuvių dažomi geltonai su žaliais akcentais. Lietuvių kiemuose stovi paminklai, skirti Lietuvai ar žymiems žmonėms.

Mūsų gidė, vietinė lietuvių, mokytoja Nastutė, labai išsamiai ir įdomiai supažindino mus su šio krašto istorija, kultūra, papročiais ir tradicijomis. Pasirodo, kad ir jos seneliai per Antrajį pasaulinį karą buvo vokiečių ištremti iš šio krašto, po karo sugrįžo į savo gimtinę, bet rado užimtus namus.

Pagrindinis Punsko, kaip ir visų mažų miestelių, objektas – bažnyčia. 1597 metais ją pastatė Seinų girininkas Stanislovas Zalevskis. Bažnyčia buvo medinė ir ne kartą kentėjo nuo gaistų, tik 19 amžiaus pabaigoje vietoje medinės buvo pastatyta mūrinė, neogotikinio stiliaus. Bažnyčios istorijoje atsispindi ir ilga tautinio konflikto istorija. LDK laikais buvo išleistas dokumentas, draudžiantis Punsko bažnyčioje kuniuoti lietuviškai nemokančiam kungiui. Šiandien pamaldos vyksta tiek lietuvių, tiek lenkų kalba.

Miestelyje yra ir lietuvių kultūros ir buities muziejus, primenantis Rumšiškių.

Punske veikia šešiametė pagrindinė mokykla ir Dariaus ir Girėno gimnazija su lietuvių ir lenkų dėstomaja kalba, yra ir muzikos mokykla.

Punko krašte švenčiamos Kalėdų, Užgavėnių, Velykų, Atvelykio šventės. Labai puoselejama regiono tautodailė, nes tuo rūpinasi Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugija. Kasmet, talkinant lietuvių etninės kultūros draugijai, per Žolinių atlaidus Punko bažnyčios aikštėje vyksta liaudies mugė.

Punske veikia Lietuvių kultūros namai su daug chorų, kapelų, ansamblių, klojimo teatro kolektyvų.

(keliamas į 7 psl.)

2015 m. liepos 24 d.

Pro memoria

Netekome buvusios tremtinės, politinės kalinės, Lietuvos patriotės, gražaus ir prasmingo gyvenimo žmogaus Genovaitės Žičkutės-Grebliauskienės.

Genovaitė Žičkutė gimė 1933 m. lapkričio 18 d. garbingoje katalikiškoje Juozo Žičkaus ir Cirilės Žičkienės šeimoje, užauginusioje ir dorais lietuviais išauklėjusioje devynis vaikus. Genutė buvo jauniausia. Šeima gyveno Utenos rajone Aluntos valsčiuje Trakų kaime. Genutės mama mirė, ją gimdydama.

Genutės prosenelis Mykolas Žičkus buvo 1831 metų sukiliimo dalyvis. Lietuvos laisvės geną ir jos idėją, jis perdaivė ir savo palikuonims.

Genovaitė Žičkutė-Grebliauskienė

1933–2015

Juozas Žičkus savo vaikus auklėjo patriotiškumo dvasią.

1945 m. liepos 17 d. prasidėjus antrajai sovietų okupacijai Žičkų šeima buvo ištremta į Sibirą, į Permės srity. Broliui Daniui pavyko pabėgti tremiant. Jis tapo Lietuvos partizanu. Žuvo 1948 m. Žičkų šeima buvo nutremta į Kuzvą Permės srityje. Tėvelis iš Sibiro pabėgo, bet 1948 m. buvo nuteistas ir išsiųstas į Sibiro kalėjimus. Kurį laiką Genutė tremtyje buvo viena.

Buvo paslaugiai mergaitė, mokėjo dirbtį visus darbus, dirbo ir miške, nors nepilnametė, pelnė visų Kuzvos gyventojų meilę ir gailestinguam. Tos apylinkės miško komendantas buvo padorus žmogus. Jam buvo gaila trylikametės našlaitės ir jis, rizikuodamas savo karjera, Genutę išleido važiuoti į Lietuvą. Grįžusi, kurį laiką gyveno pas seserį Stasę Banionių kaimے, vėliau pas brolį Stasi Balninkų valsčiuje Dabulšių kaimے. Stasio šeima padėjo partizanams. Genutė tapo ryšininkė. Kai Stasys buvo suimtas ir nuteistas, suėmė ir Genutę. Jo šeima irgi buvo ištremta. 1951

m. Ukmergės KGB ją vėl išgabeno į buvusią tremties vietą Kuzvą. Dirbo miške. Krisdamas medis ją sunkiai sužeidė.

I Lietuvą grįžo 1956 metais. Kaip ir visi politiniai kaliniai ir tremtiniai, negalėjo prisiregistravoti ir gauti darbą. Padėjo geri žmonės Kaune. Gavusi darbą ir prisiregistravusi Genutė įstojo į vakarinę vidurinę jaunimo mokyklą. 1958 m. ištekėjo. Pakeitus pavardę saugumas nustojo ją persekioti. Seimoje gimė dvi dukrelės – Vilija ir Daiva.

Prasidėjus Atgimimui Genovaitė aktyviai įsijungė į Sąjūdžio ir Politinių kalinų ir tremtiniių veiklą, 1993 m. taip ir aktyviai Lietuvos moterų lygos – moterų politinio švietimo organizacijos nare, savanoriškais pagrindais dirbo Lietuvos politinių kalinų ir tremtiniių bendrijos būstine.

Jai išėjus, Kaune užgeso dar vienas šviesos žiburėlis. Mes, Lietuvos moterų lygos moterys, jos šviesią ir šiltą atmintinu sinešime į savo Saulėlydžius.

Ilsėkis ramybėje, mieloji Genute, bendraminte ir bendražyge.

Lietuvos moterų lyga

Keliavo po Punską ir Seinus

(atkelta iš 6 pl.)

Pusė kilometro nuo Punsko į Seinų pusę yra buities muziejus Skansenas. Tai 19–20 amžiaus kaimo sodyba, kurioje yra gyvenamasis namas, kluonas, tvartas, svirnas, šulinys. Vienuose pastatuose yra minėtų amžių senovinių namų apyvokos ir žemės ūkio rakandų. Skansene vyksta Klojimo teatrų festivalis ir liaudies ansamblių koncertai.

Prie pat Punsko, Šilainės kaime, mus pasitiko ūkininkas, savo krašto patriotas, kildinantis save iš jotvingių Petras Lukoševičius. Šis žmogus daugiau nei septynių hektarų ploste įkūrė Prūsus–Jotvingių gyvenvietę – parką. Tai rekonstruota ankstyvųjų viduramžių gyvenvietė, kurią sudaro šventykla, piliakalnis su pilale, amatininkų nameliai. Prie pat gyvenvietės yra ir arklių ganykla, kurioje ganomi lietuviški žemaitukai. Yra paminklų alėja, kurioje jamžinti prūsai ir žymiausieji jų vadai.

12 amžiaje jotvingių kraštą nukariavo kryžiuočiai. Gyven-

tojai išmirė, beliko tik vietovardžiai archeologinės iškasenos. Tik 15 amžiuje šis kraštas pradėtas kolonizuoti. Čia atsikėlė lietuviai nuo Merkinės ir Punios. Jie pavadino ežerą Punia, nuo kurio ir kilo gyvenvietės pavadinimas – Punskas. Tuo metu kūrėsi Berzykas, Seinai, Kreivėnai.

Keliaujame į Seinus, ieškodami praeities pėdsakų. Mieste gyvena apie šeši tūkstančiai gyventojų, lietuvių gyvena daugiausiai Seinų apylinkėse, mieste jų priskaičiuojama apie 500.

Seinai garsėja barokine katedra, pastatytą 1619 metais, kurioje palaidotas mūsų poetas, to krašto vyskupas Antanas Baranauskas, buvusio Dominikonų vienuolyno (vėliau kunigų seminarijos) rūmuis, pastatytais 17 amžiaus pabaigoje, buvusia sinagoga.

Pirmą kart Seinai paminėti 1522 metais (kunigaikščio J. Višneveckio dvaras). 1563 metais gavo miesto teises.

Seinuose mokėsi V. Mykolaitis-Putinas, kurį laiką ir Vincas Kudirka.

1905 metais įsteigta lietuvių spaudos leidykla, kurios spaustuvėje iki Pirmojo pasaulinio karo išleista keli šimtai lietuviškų spaudinių.

Vykstant Lietuvos–Lenkijos konfliktui, 1920 metais Seinai, kaip ir Punskas, galutinai atiteko Lenkijai. Vokietijai 1939 metais okupavus Lenkiją, šis kraštas buvo prijungtas prie Vokietijos, daug šio krašto gyventojų išžudyta, ištremta.

Po Antrojo pasaulinio karo galutinai praradome Punsko, Seinų apylinkių žemes, nes jos buvo grąžintos Lenkijai. Taigi tokis gyvenimas – kažką atrandame, kažką prarandame...

Padékojė mūsų mielai gidei Nastutei už nuoširdų pasakojimą skubėjome namo.

Dékojame mūsų filialo valdybai ir jos pirmininkei Aldonai Kalesnikienei už rūpesčius, organizuojant šią puikią kelionę į mūsų istorines lietuviškas žemes.

**Tamara REINGARDTIENĖ,
LPKTS Ukmergės filialo
valdybos narė**

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309, Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214.
www.lpkts.lt, el. paštas: tremtinys.redakcija@gmail.com, tremtinys@zebra.lt

Redakcija pasiliauka teisę trumpinti ir redaguoti straipsnius, rankraščiai negrąžinami. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autoriaus nuomone.

ILSĘKITĖS RAMYBĖJE

Bronius Drūlia

1945–2015

Gimė Kauno r. Padainupio k. ūkininkų šeimoje. 1951 m. kartu su tėvais ir dvieju broliais ištremtas į Tomsko sr. Kargasoko r. 1957 m. kartu su šeima grįžo į Lietuvą. 1970 m. vedė, su žmona Ramute susilaikė dviejų sūnų. Palaidotas Kaunor. Pažėrė kaimo kapinaitėse.

Artimieji

Ona Kulavienė-Butrimaitė

1928–2015

Gimė ir augo Žvingių miestelyje, Šilalės r. Mokėsi Vainuto progimnazijoje. 1947 m. areštuoja už ryšius su partizanais. Po 8 mėnesių, praleistu Šilutės kalėjime, buvo perkelta į Vilniaus kalėjimą. Teismo nuosprendžiu nuo teista 7 m. nelaisvės. Kalėjo Komijos lageriuose. Sunkū vergiški darbai, šiaurės šalčiai, badas nualino sveikatą. Ištekėjo už lietuvio, Voruktos lagerių kalinio, kuriam buvo uždrausta apsigyventi Lietuvoje. Į Lietuvą sugrįžo 1997 m. su dukters šeima. Apsigynė Šilutėje.

Palaidota senosiose Šilutės kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame dukterį su šeima, seseris ir artimuosius.

LPKTS Šilutės filialas

Stasė Štarienė-Sudeikytė

1932–2015

Gimė gausioje keturis sūnus ir keturias dukteris auginusioje šeimoje. 1948 m. šeimą ištremė į Krasnojarsko kr. Trims broliams pavyko pabėgti. Vėliau sūnų pėdomis pasekė ir tėvas. Sunku buvo motinai su dukterimis ir sūneliu grumtis dėl išgyvenimo nesvetingame Sibire. Vėliau Stasė ištekėjo už lietuvio tremtinio. Susilaukė sūnelio. Į Lietuvą grįžo 1958 m. Apsigynė Šilutės rajone.

Palaidota Šilutės kapinėse.

Užjaučiame sūnaus šeimą ir artimuosius.

LPKTS Šilutės filialas

Skelbimas

Liepos 25 d. (šeštadienį) LPKTS buveinėje (Laisvės al. 39, Kaune) įvyks posėdžiai:

9.30 val. – Lietuvos politinių kalinų ir tremtiniių sąjungos valdybos,

11 val. – Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų Politinių kalinų ir tremtiniių frakcijos tarybos.

LPKTS valdybos ir PKTF tarybos narius kviečiame dalyvauti.

Dėmesio!

Lietuvos politinių kalinų ir tremtiniių sąjunga pradeda rinkti medžiagą ir paramą knygos „**Tremties vaikai**“ 2-ajai daliai.

Iki rugsėjo laikus su atsiminimais ir iliustracijomis siūskite į redakciją arba knygos autoriui Stanislovui Abromavičiui (laisve@kovaz.net arba aslaisve@gmail.com; tel. 8 611 54324, adresas: Laisvės al. 63-2, 44304 Kaunas).

Norintieji paaukoti lėšų knygos leidybai, pinigus perveskite į Lietuvos politinių kalinų ir tremtiniių sąjungos sąskaitą DNB banke **LT864010042501566754**.

Nuoširdžiai dėkojame už Jūsų gerumą.

**Rasa DUOBAITĖ-BUMBULIENĖ,
LPKTS valdybos pirmininkė**

Spausdino spaustuvė
UAB „Morkūnas ir Ko“,
Draugystės g. 17, Kaunas

2 spaudos lankai
Tiražas 2060 egz.

Kaina
0,58 euro (2 litai)

„Misija Lietuva 2015“

Minint Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 25-metį, labdaros ir paramos fondas „Jau niems“ inicijavo projektą „Misija Lietuva“, kuris visas Lietuvos savivaldybes kartu susvietos bendruomenėmis kvietė liepos 6-ąją, giedant Lietuvos himną, išskelti valstybines ar istorines vėliavas prie Lietuvai svarbių istorinių vietų. Projekto „Misija Lietuva“ žemėlapyje, tarp devynių pirmųjų savivaldybių buvo ir Lazdijų rajono savivaldybė.

Valstybinė vėliava, kaip Lietuvos vienybės, stiprybės simbolis buvo išskeltas Meška kalnio kalvoje, nes čia prieš 70 metus, 1945-ųjų gegužės 16-ąją, vyko žauri, viena pirmųjų ir didžiausių Lietuvos istorijoje kovų prieš sovietų okupantus, pareikalavusi net 44 jaunu partizanų gyvybių.

Lietuvos valstybės vėliavą iš asmeninių lėšų nupirko ir mie lai ją dovanovo mūsų rajonui Komunikacijos departamento Parlamentarizmo istorijos ir atminimo jamžinimo skyriaus vedėja Angonita Rupšytė. Ji džiaugiasi, kad mūsų rajono jaunimas aktyviai dalyvavo minint Baltijos kelio, Lietuvos atkūrimo 25-metį, o dabar sutinka prisdėti prie projekto „Misija Lietuva 2015“ starto ir Kalniškės mūšio vietoje išskelti Trispalvę. A. Rupšytė teigė:

„Lazdiju žemė turtinga savo žmonėmis, mylinčiais Lietuvą. Daugelis jų padėjo galvas už mūsų Laisvę, auga gražus jaunimas, kuris domisi istorine atmintimi, jų širdyse dega meilė Lietuvai, ne vieną kartą jie tai įrodo, būdami aktyvūs pilie ciai, dalyvauja renginiuose“.

Ceremonijos metu vėliau garbingai perdavė Kalniškės mūšyje dalyvavusio ir žuvusio partizano Juozo Vaišnio-Samsono duktė ir trijų partizanų Vytauto Vaišnio-Ramono, Jono Kaknevicius-Lapo, Albino Kaknevicius-Kalpoko dukterę Aldona Kupčinskienė, o ją iškilmingai iškélé šaulių, jaunuujų šaulių, savanorių atstovai, vadovaujami atsargos kapitono Kęstučio Pilecko.

Prie paminklo partizanams, žuvusiems už Lietuvos laisvę,

buvo padėta gėlių, uždegtą žva kučių, sugiedotas Lietuvos himnas.

Džiugu, kad šiame projekte dalyvavo bei savo mintimis dalijosi Lazdijų rajono savivaldybės mero pavaduotojas Gintautas Salatka, Kazimiero Simonavičiaus universite to profesorius Juozas Galda kas, Lazdijų rajono tarybos narė Janina Ražukienė, aktyvi visuomenininkė Nijolė Lepešienė. Apie Kalniškės mūši pasakojo Lazdijų M. Gustaičio gimnazijos istorijos mokytoja Audronė Pileckienė.

Jaunimo reikalų koordinatorė Indrė Jarmalienė pakviete visus projekto dalyvius ir svečius pasirašyti į dokumentą, kuris bus saugomas Laisvės kovų muziejuje, kaip vienas svarbių Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 25-mečio istorinių faktų.

Projekte dalyvavo KASP Dainavos apygardos 1-osios rinktinės 108 Lazdijų kuopos kariai savanoriai, LSS Alytaus apskrities karininko Antano Juozapavičiaus 1-osios šaulių rinktinės Lazdijų A. Ramanauskas-Vanago 4-osios kuopos šauliai ir jaunieji šauliai, Laisvės kovų dalyviai ir buvę tremtiniai, kiti patriotiškai nusiteikę asmenys. Renginį vedė Laisvės kovų muziejaus vyr. muziejininkė Irena Radvilavičienė, muzikinę nuotaiką kūrė Šventežerio mokylos jaunoji šaulė Samanta Rimavičiūtė su Dominyku ir Kristupu Stučkomis, smuiku grojo Lazdijų M. Gustaičio gimnazijos mokinys Andrius Klimas, sa vo kūrybos eilėraštį „Aš – Kalniškės kryžių kalnas“ skaitė Veisiejų TVM mokinė Miglė Kuprinskaitė, dainą apie Kalniškės mūši atliko Laisvės kovų dainų ansamblis „Žilvitis“ (vadovė Aldona Kupčinskienė). Iškilmių pabaigoje visus susvienijo bendra daina „Lietuva brangi“.

Vėliau nuo šiol Kalniškės kryžių kalne, Meškalnyje, plazdės kiekvieną dieną, pri mindama, kad mes esame Lietuvos piliečiai, kad mylime savo kraštą, bendruomenę, namus. Saugokime ir branginkime ją!

Irina RADVILAVIČIENĖ

Žalgirio pergalės parkas paminėjo 25-ąsias įkūrimo metines

(atkelta iš 1 psl.)

Žalgirio pergalės parkas

Parko įkūrimo idėja pasėta dar Lietuvos nepriklausomybės priešaušriu. Kiekyieno lie tuvio širdyje žodis „Žalgiris“, skamba nuo Vytauto Didžiojo laikų. Žalgirio mūšio pergalė atvėrė vartus ne tik Lietuvos, bet ir visų Baltijos valstybių klestėjimui.

Parkas Kauno rajone iniciatyvinės grupės pradėtas kurti daugiau kaip prieš dvidesimt penkerius metus. Minint 580-ąsias istorinio Žalgirio mūšio metines, siekiant pagerbti 1410 metų liepos 15–16 dienomis jungtinės lietuvių lenkų ir kitų Europos kariuomenių pergalę prieš Kryžiuočių ordiną, tame pasodinta 580 raudonlapių ažuolų. Tai vienintelis Lietuvoje Žalgirio mūšio pergalę išprasminantis parkas – reveransas istorinei per galei. Tuometinės Kauno rajono valdžios: Kauno rajono savivaldybės tarybos pirmininko Petro Mikelsonio, Kauno rajono Žemės ūkio valdybos viršininko Vytauto Kamblevičiaus, Babtų viršių Algimanto Dausko ir kitų, kurie parko kūrimosi idėja palaikė, dėka parko parinkimo vieta buvo gana nesunkiai išspręsta. Stogastulpis ir koplytstulpis išdrožė Lietuvos tautodailininkai specialiai organizuotame plenere Babtų miestelyje. Parke pastatyta 13 stogastulpių, prime nantių žymiausius Žalgirio mūšio karžygius. Parko teritorija užima 14,1 hektaro plotą.

10 hektarų plotė pasodinta raudonlapių ažuolų, maumedžių, eglaičių, Lietuvos nepriklausomybės alėja iš lietuviško ažuolo ir liepų. Apie pusės kilometro ilgio juosta iš kalninių pušų pasodintas žodis „Žalgiris“. Projekto autorai stengėsi, kad žiūrint iš paukščio skrydžio šis užrašas matytuosi šalia parko trikampės teritorijos ir primintį Sajūdžio ženklio formą. Iš viso pasodinta daugiau kaip tūkstantis medelių. Kiekvienas jų turi savo metri

kus ir globėjus. Šio projekto iniciatorių – kauniečiai Alfonas Bajarskas ir Algimantas Sudaris.

Parku rūpintis įsipareigojo Kauno rajono savivaldybė ir klubas „Žalgirio pergalės parkas“. Klubo valdyba parengė parko planą, numatė skulptūrinus akcentus ir infrastruktūrą. Žmonės to parko idėja palaikė, buvo surinkta nemažai lėšų šio projekto įgyvendinimui. Teigta, kad ne visi gali nuvažiuoti į tikrą Žalgirio mūšio vietą dabartinėje Lenkijoje, todėl labai gerai, kad Lietuvos istorijai itin svarbus Žalgirio mūšis jamžinamas beveik geografiniame respublikos centre: prie automagistralės Vilnius–Kaunas–Klaipėda, ties Cinkiškių sankryža, Babtų seniūnijoje, Kauno rajone.

2001 metais parko centre išbetonuotas postamentas paminklui, ant kurio planuojama pastatyti stilizuotus Gedimino stulpus, kaip centrinių ir vieną svarbiausių parko akcentų. Gedimino stulpai pasirinkti kaip svarbus Lietuvos valstybingumo, valdovo simbolis, naudotas Gediminaičių ir Jogailaičių. Be to, Vytautui parvaldūs pulkai Žalgirio mūšyje žygiavo su šiuo ženklu žymėtomis vėliavomis. Projektuo tojų vizijose šios skulptūros aukštis turi atitinkti Žalgirio mūšio metus, tai yra, būti 14,10 metro aukščio. Paminklo papédėje numatyta įrengti sienelę parko rėmėjams – fundatoriams jamžinti, laiptų terasą, kuri būtų išnaudojama švenčių, koncertų metu, ir au kurą. Į pamatus įleista ir užmūryta metalo kapsulė su laišku ainiams. Antrasis šio laisko egzempliorius atiduotas saugoti Vytauto Didžiojo karo muzieju. Parko projekto autorius architektas Stanislovas Kalinka tikisi, kad su laiku pavyks rasti lėšų šio projekto įgyvendinimui. Parke suplanuota Nepriklausomybės kovų alėja, turinti užsibaigtį pilkapiu su Mindaugo su Mortos skulp

tūromis.

2010 metais parke pastatyta tautodailininkas Adolfo Teresiaus sukurtą Vytauto Didžiojo skulptūrą. Tautodailininkas Ričardas Gaška išdrožė Lenkijos karaliaus Jogailos skulptūrą.

Karvedžių paminklai išdėstyti puslankiu, o jo kraštuose stovi du koplytstulpiai. Viename jų yra Rūpintojėlio skulptūra ir užrašas „Viešpatie, palaimink siekiančius šviesos, doros ir teisingumo“. Parko sumanytojų nuomone, šis koplytstulpis su Rūpintojėliu simbolizuoją lietuvių tautos kančias ir sunkų kelią į nepriklausomybę. Antrame koplytstulpyje įkelta Šv. Mergelės Marijos Skausmingosios skulptūra ir užrašas: „Šv. Marija, apsaugok mus nuo smurto, nesaikaikos ir gobšumo“.

Klubo iniciatyva yra parengti eskizai dar keliems stogastulpiams, išprasminantiems Lietuvos istorines asmenynes: karaliaus Mindaugo, karalienės Mortos ir kitų. Stogastulpiai projektus parengė vienas iš žinomiausių lietuvių skulptorių – Algimantas Sakalauskas.

Klubas „Žalgirio pergalės parkas“ yra visuomeninė, ne pelno siekianti organizacija. Ji turi patriotiškai nusiteikusį narių, kuriems svarbi Lietuvos istorija. Tai – parko sumanytojas Alfonsas Bajarskas, architektas Stanislovas Kalinka, Seimo narys Vytautas Kamblevičius, Algimantas Gradeckas, Valentinas Marcinkevičius, Juozas Jermalavičius, Algimantas Danauskas, Aleksandras Vitkus, Gintautas Tamulaitis, Edmundas Markuckas, Nikalojus Valiūnas, Gediminas Misius ir kiti.

Klubo valdybos nariai sie kia, kad Žalgirio pergalės parkas taptų ne tik Kauno rajono kultūriniu traukos centru, bet ir visai Lietuvai reikšmingu, patraukliu objektu.

**Prof. Aleksandras VITKUS,
Gintautas TAMULAITIS**